

LAPSEN HYVÄ ARKI-HANKE 1.3.2009-31.10.2011

**Lasten ja perheiden tukeminen heidän kehitysympäristöissään
Pohjoisen alueen Kaste (PaKaste) - Pohjois-Pohjanmaan osahanke
(Hankkeen tunniste 029/HTO/KH/2009)**

Selvitys hankkeen etenemisestä 1.5.-31.10.2010

Sisältö

Tiivistelmä

1. Hankkeen tavoitteet ja organisoituminen	4
1.1 Tavoitteet ja odotetut vaikutukset	4
1.2 Hallinnointi ja toimijat	5
1.3 Hankeen organisoituminen kehittämisalueilla	7
2. Kehittämistyön toteutuminen 1.5.-31.10.2010	8
2.1 Tuetun prosessikehittämisen malli ja ajankohtaisfoorumit	9
2.2 Koillismaan kehittämisalue	9
2.2.1 Kehittämissuunnitelma	9
2.2.2 Kehittämistyön tavoitteet ja painopisteet	9
2.2.3 Koulutusprosessit ja ajankohtaisfoorumi	12
2.3 Kallio-Selänteen kehittämisalue	13
2.3.1 Kehittämissuunnitelma	13
2.3.2 Kehittämistyön tavoitteet ja painopisteet	14
2.3.3 Koulutusprosessit ja ajankohtaisfoorumi	16
3. Alueellisen kehittäjäverkoston toiminta ja yhteistyö tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden kanssa	17
4. Muu verkostoyhteistyö	17
5. Selvitys henkilöstön sekä koulutus- ja asiantuntijapalveluiden käytöstä	18
6. Tiedottaminen, verkkoympäristöt ja julkaisutoiminta	19

Liitteet:

- Liite 1. Hanketyöntekijöiden tiimipalaverit ja kehittämispäivät
- Liite 2. Hankeorganisaatiokaavio
- Liite3. Koillismaan palaverit ja käsitellyt asiat 1.5.-30.9.2010
- Liite 4. Kallio-Selänteen palaveri ja käsitellyt asiat 1.5.-30.9.2010
- Liite 5. Hankkeeseen kytkeytyvät opinnäytetyöt
- Liite 6. Selvitys koulutus- ja asiantuntijapalveluiden käytöstä Koillismaa
- Liite 7. Selvitys koulutus- ja asiantuntijapalveluiden käytöstä Kallio-Selänteen alue

Tiivistelmä

Lapsen hyvä arki-hanke on Pohjoisen alueen Kasteen (PaKaste - Pohjois-Suomen monialaiset sosiaali- ja terveystyöpalvelut - kehittämisrakenne ja toimintamalli) hankekokonaisuuden osahanke. Hanke toteutetaan Pohjois-Pohjanmaalla 11 kunnan ja kuntayhtymän alueella. Näitä ovat Kuusamo, Posio, Taivalkoski, Peruspalvelukuntayhtymä Kallio (Alavieska, Nivala, Sievi, Ylivieska) ja Peruspalvelukuntayhtymä Selänne (Haapajärvi, Kärsämäki, Pyhäjärvi, Reisjärvi). Kuntatoimijoiden lisäksi mukana on seurakuntien ja järjestöjen lapsiperhepalveluiden henkilöstöä sekä asiakkaiden edustus. Hankkeessa työskentelee kokopäivätoimisena projektipäällikkönä Aira Vähärautio, jonka palkkamenosta 50 % tulee Poske:n Pohjois-Pohjanmaan yksikön perusrahoituksesta. Koillismaan kokopäivätoimisena kehittämiskoordinaattorina työskentelee Anu Määttä ja Kallio-Selänteen alueella vastaavasti Kirsi Anttila. Seurantajakson aikana hankkeessa on työskennellyt lisäksi 50 % kehittäjätyöntekijänä Paula Loukkola ja kasvatuspsykologian maisteriopiskelija harjoittelija Kristiina Huttunen.

Hankkeen päätavoitteena on lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen sekä lasten ja perheiden palvelujen laadun ja vaikuttavuuden parantaminen. Tähän liittyen tavoitteena on kehittää moniammatillista kumppanuutta ja uusia toimintamalleja, kasvatuskumppanuuden rakentumista ja vanhemmuuden tukemista, asiakkaan osallisuuden vahvistamista, varhaista tukea ja tunnistamista sekä vahvistaa henkilöstön ammatillista osaamista ja tehdä tiivistä yhteistyötä alan tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden kanssa.

Seurantajakson aikana on panostettu erityisesti uusien työmenetelmien ja työorientaatioiden vahvistamiseen laajoilla koulutuksellisilla (moniammatillisuus, pedagogisesta johtaminen, Huoli-puheeksi, kasvatuskumppanuus) ja konsultatiivisilla (esim. Vasu-työskentely) prosesseilla kaikilla alueilla. Kehittämisaikavälien keskeisten prosessien ja pilotoitavien uusien työmallien kokeilu- ja mallinnusprosessit ovat edenneet suunnitellusti. Koillismaalla on paneuduttu mm. laajan 4-vuotistarkastuksen ja päivähoiton aloituksen mallinnukseen, pedagogiseen johtajuuteen, vertaishaastattelun, perhenavigaattorin sekä vanhemmuuskorttien käytön laajentamiseen. Kallio-Selänteen alueella on kehitetty mm. moniammatillisia ja monitoimijaisia perhetyön malleja ja nivelvaiheiden yhteistyötä (esiopetus, päivähoito, koulu), uutta perhevalmennusmallia, Vasu-työskentelyä ja vahvistettu työntekijöiden menetelmällistä osaamista.

Hanke toteutti laajan yhteistyöverkoston ja järjestötoimijoiden kanssa Pohjoisen varhaiskasvatuspäivän 6.5.2010. Tapahtuma keräsi kaikkiaan lähes 400 osallistujaa. Päivän ohjelma¹ tuki hyvin hankkeen keskeisiä kehittämisen teemoja ja samalla se toimi kehittämistyön tulosten levittämisen foorumina hankkeen työntekijöiden esitellessä työtään eri työpajoissa.

Verkostoitumista muiden PaKaste-osahankkeiden ja paikallisten Kaste-hankkeiden kanssa on jatkettu hyödyntäen vastavuoroisesti asiantuntija- ja kehittämisosaamista. Lapsen hyvä arki-hanke on osallistunut aktiivisesti myös Lasten Kaste-hankkeiden valtakunnallisen verkoston toimintaan.

---

¹ Materiaali löytyy hankkeen verkkosivuilta – www.sosiaalikallega.fi/kaste.

1. Hankkeen tavoitteet ja organisoituminen

1.1 Tavoitteet ja odotetut vaikutukset

Lapsen hyvä arki-hanke on Pohjoisen alueen Kasteen (PaKaste - Pohjois-Suomen monialaiset sosiaali- ja terveystalvet - kehittämiskakenne ja toimintamalli) hankekokonaisuuden osahanke. Hankekokonaisuus pohjautuu elinkaarimallin mukaiseen ajatteluun. Se muodostuu neljästä erillisestä osahankkeesta, joiden päämääränä on rakentaa KASTE -ohjelmakauden aikana yhteinen sosiaali- ja terveystalveluiden kehittämiskakenne ja toimintamalli Pohjois-Suomeen.

Lapsen hyvä arki-osahanke tuottaa kehittämiskakennekokonaisuuteen lasten ja perheiden palvelujen kehittämisen osion Pohjois-Pohjanmaalle varhaiskasvatuksen substanssista käsin. Hankkeen pyrkimyksenä on kehittämistyön avulla purkaa sektoroitunutta työkuulttuuria lasten ja perheiden palvelujen toteuttamisessa, ja näin vahvistaa elinkaarimallin mukaista lasten ja perheiden palvelujen kehittämistä varhaisen tuen ja ennaltaehkäisyn näkökuilmasta.

Hankkeen päätavoitteena on lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen sekä lasten ja perheiden palvelujen laadun ja vaikuttavuuden parantaminen. Tähän liittyen tavoitteena on:

1. Moniammatillisen kumppanuuden edistäminen, yhteisten moniammatillisten toimintamallien ja verkostojen kehittäminen ja vahvistaminen lasten ja lapsiperheiden palvelujen tarjoajien välille.
2. Varhaisen tunnistamisen ja tukemisen edistäminen sekä lasten eri elämän piireissä tapahtuvan kasvatuksellisen vuorovaikutuksen ja vanhemmuuden tukeminen.
3. Lasten ja perheiden palveluissa työskentelevän henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittäminen.
4. Kuntien ja muiden tahojen välisen yhteistyön ja yhteisen työn tapojen vahvistaminen lasten ja lapsiperheiden palveluissa asiakkaan osallisuus huomioiden.
5. Tutkimuksen, koulutuksen ja käytännön työn välisen yhteyden kehittäminen.

Hankkeen odotettuina vaikutuksina on, että lasten ja perheiden hyvinvointi ja osallisuus vahvistuvat:

- lapset ja perheet saavat oikea-aikaista palvelua
- saavat itse osallistua palvelujen kehittämiseen
- kokevat tulevansa kuulluiksi
- lapset ja perheet saavat tukea omassa kehitysympäristöissään ja peruspalvelujen yhteydessä – kotona, päivähoitossa, neuvolassa
- vanhemmat saavat tukea kasvatustehtävässään
- vanhemmuus vahvistuu
- lasten ja perheiden tarpeet tunnistetaan mahdollisimman varhain ja niihin voidaan antaa oikea-aikaista tukea

- lasten ja perheiden palvelujen työmenetelmät kehittyvät ja leviävät keskeisten toimijoiden käyttöön
- lasten ja perheiden palveluiden yhteistyö on mallinnettu rakenne- ja sisältötasolla
- ylisektorinen ja – kunnallinen yhteistyö vahvistuu ja sille luodaan toimintamalli
- lasten ja perheiden palveluissa työskentelevien ammatillinen osaaminen vahvistuu ja heillä on käytössä yhteisiä työkaluja
- alan opiskelijat integroituvat kehittämistyöhön opinnäytetöiden ja harjoittelujen kautta
- korjaavan lastensuojelun tarve vähenee

1.2 Hallinnointi ja toimijat

Osahankkeen hallinnoinnista vastaa **Peruspalvelukuntayhtymä Kallio**. Hankkeessa ovat mukana Peruspalvelukuntayhtymä Kallio (Alavieska, Nivala, Sievi, Ylivieska) **Peruspalvelukuntayhtymä Selänne** (Haapajärvi, Kärämäki, Pyhäjärvi, Reisjärvi) sekä **Kuusamo, Posio ja Taivalkoski**.

Hanke toteutetaan tiiviissä yhteistyössä **Oulun yliopiston** kanssa. Yliopiston kanssa on solmittu erillissopimus, jossa on määritelty hankkeen osalta tila- ja tutkimusresurssien käytöstä.

Lapsen hyvä arki-hankkeella on **ohjausryhmä**, joka muodostuu hankkeen kuntatoimijoiden sekä keskeisten sidosryhmien edustuksesta². Ohjausryhmä vastaa hankekokonaisuuden sisällöllisestä ja hallinnollisesta ohjaamisesta. Se seuraa ja arvioi hankkeen talouden ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista sekä alueiden kehittämisprosessien etenemistä koko hankkeen toiminta-alueella. Ohjausryhmä kokoontuu puolivuositain. Kokouksissa käsitellään hankkeen toiminnallinen ja taloudellinen puolivuosisiraportti.

Seurantajakson aikana ohjausryhmä on kokoontunut 17.6.2010. Ohjausryhmän jäsenet ilmaisivat tyytyväisyytensä hankkeen etenemisen johdosta. Hankkeen työntekijät saivat kiitosta tavoitteiden suuntaisesta toiminnasta sekä tavoitteiden konkretisoitumisesta monipuolisesti eri alueilla toteutuviin pilotteihin ja laajempiin kehittämisen prosesseihin. PaKaste2-jatkohankkeen suunnitteluprosessin käynnistämiseksi pidettiin 3.9.2010 kokoonpanoltaan laajennetun ohjausryhmän työkokous. Lapsen hyvä arki-hankkeen keskeiset kuntatoimijat ja sidosorganisaatioiden edustajat ilmaisivat halukkuutensa olla mukana jatkohankkeen suunnittelussa.

Hankkeen työntekijöinä toimivat projektipäällikkö Aira Vähärautio (1.8.2009-31.10.2011), jonka työpiste on Oulun yliopistolla ja työsuhde on Poske:n Pohjois-Pohjanmaan yksikköön ja Oulun seudun ammattikorkeakouluun. Kuusamo-Taivalkoski-Posio-alueiden kehittämiskoordinaattorina toimii Anu Määttä (17.8.2009-31.10.2011), joka on työsuhteessa Kuusamon kaupunkiin. Kallio-Selänne-alueiden kehittämiskoordinaattorina on Kirsi Anttila (17.8.2009-31.10.2011), joka on työsuhteessa Peruspalvelukuntayhtymä Kallioon. Hankkeen

² Ohjausryhmän kokoonpano ja pöytäkirjat löytyvät verkkosivuilta - <http://www.sosiaalikallega.fi/kaste/pohjois-pohjanmaa-lapsen-hyva-arki/ohjausryhma-ja-poytakirjat/ohjausryhma/view>.

määräaikaiseksi kehittäjätyöntekijäksi (55 %) on palkattu vuodelta 2009 siirtyneiden resurssien turvin Paula Loukkola (1.2.-31.8.2010). Hän on työsuhteessa peruspalvelukuntayhtymä Kallioon työpisteen ollessa Oulun yliopistolla. Lisäksi seurantajakson aikana on hankkeessa työskennellyt harjoittelijana kasvatuspsykologian maisteriopiskelija Kristiina Huttunen (1.3.-11.6.2010) Oulun yliopistolla.

Hankkeen työntekijöistä koostuvan tiimi on vastannut hankesuunnitelman mukaisen toiminnan suunnittelusta, toteutuksesta ja koordinoinnista yhteistyössä kehittämisalueiden toimijoiden kanssa. **Työntekijätiimi** on pitänyt säännöllisesti viikkopalavereja pääsääntöisesti puhelinneuvotteluina sekä Oulun yliopiston mahdollistamalla ACP-yhteydellä. Lisäksi keskimäärin kerran kuukaudessa on kokoonnuttu kehittämispäivien merkeissä, jolloin on paneuduttu intensiivisemmin kehittämistyön erityiskysymyksiin. Hanketyöntekijöiden tiimipalaverien ja kehittämispäivien ajankohdat ja asiasisällöt löytyvät liitteestä 1.

Alueellinen kehittäjäverkosto on muodostettu Lapsen hyvä arki-hankkeen toiminta-alueelle. Se koostuu Pohjois-Pohjanmaan sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteiden korkeakoulujen ja oppilaitosten sekä järjestöjen ja seurakunnan edustuksesta. Hanke on solminut **kumppanuussopimukset** seuraavien tahojen kanssa: Oulun yliopisto, Oulun seudun ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan yksikkö, Diakoniana ammattikorkeakoulun Oulun yksikkö, Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun Ylivieskan yksikkö, Oulun Diakoniaopisto, Oulun seudun ammattiopiston Kontinkankaan yksikkö, Ylivieskan ammattiopisto, Oulaisten ammattiopisto, MLL:n Pohjois-Pohjanmaan piiri ja Oulun hiippakunta. Uutena yhteistyökumppanina on kevään aikana tullut mukaan Savonian ammattikorkeakoulu.

Alueellisen kehittäjäverkoston tehtävänä on vahvistaa ja lisätä moniammatillista yhteistyötä alan opiskelijoiden, tutkijoiden, kouluttajien ja käytännön työn kehittäjien välillä. Verkosto integroi hankkeen kehittämistyöhön perus- ja jatko-opiskelijoiden oppimisprosesseja: opinnäytteitä, harjoittelujaksoja ja muita projekteja. Alueellinen kehittäjäverkosto osallistuu moniammatillisen opinnäytepankin ja oppilaitosyhteistyönä toetutuvien moniammatillisten työpajojen suunnitteluun ja toteutukseen.

Alueellisen kehittäjäverkoston asiantuntemusta on hyödynnetty kehittämistyön toteutuksessa työntekijöiden koulutukseen ja kehittämisprosessien konsultaatioon liittyvissä asiantuntijapalveluissa.

Alueellisen kehittäjäverkosto on kokoontunut seurantajakson aikana kerran 3.6.2010. Hankkeen toimesta on toteutettu oppilaitoskohtaisia vierailuja sekä käyty konkreettisia yhteistyöneuvotteluja opiskelijoiden oppimisprosessien ja opinnäytetöiden integroimiseksi tiiviimmin kehittämistyöhön³. Tähän mennessä on käynnistynyt 10 ammattikorkeakoulun perus- ja jatkotutkintoihin tähtäävää opinnäytetyöprosessia hankkeen keskeisistä kehittämisalueista. Tarkemmat tiedot löytyvät liitteestä 5. ja opinnäytepankista (<http://www.sosiaalikallega.fi/kaste/pohjois-pohjanmaa-lapsen-hyva-arki/opinnaytepankki/opinnaytepankki/view>).

---

³ Tarkemmin oppilaitosyhteistyöstä luvussa 3.

1.3 Hankeen organisoituminen kehittämisalueilla

Kehittämistyö toteutuksesta paikallistasolla vastaavat alueille perustetut **moniammatilliset kehittämistiimit**: Kallion, Selänteen ja Koillismaan kehittämistiimit. Moniammatillisten kehittämistiimin kokoonpanossa on huomioitu lapsiperhepalvelujen kokonaisuus sekä paikalliset erityispiirteet ja tarpeet. Kehittämistiimiin kuuluu lasten ja lapsiperhepalvelujen työntekijöitä, johtajia sekä järjestöjen ja seurakuntien edustajia⁴. Niiden tavoitteena on luoda hankkeen aikana alueille toimiva ennaltaehkäisevän, varhaisen puuttumisen yhteistyö- ja kumppanuusmalli sekä uusia lasten ja perheiden hyvinvointia tukevia työmalleja yhdessä kehittämiskoordinaattorin ja kehittäjätyöntekijöiden kanssa. Kehittämistiimi on laatinut alueen yhteistyö- ja kehittämissuunnitelman kehittämistyön pohjaksi yhdessä alueen koordinaattorin kanssa⁵. Kehittämistiimin jäsenten tehtävänä on kehittää ja levittää uusia toimintamalleja ja työmenetelmiä omaan organisaatioon. Kehittämistiimi seuraa ja arvioi hankkeen etenemistä ja sen käytännön toteutumista alueellaan. Kehittämistiimien työskentelyä raportoidaan hankkeen www-sivuilla – www.sosiaalikallega.fi.

Kehittämisalueille on perustettu paikallisen tarpeen mukaisesti **työryhmiä**, joiden vastuulla on yksittäisten kehittämisteemojen konkretisointi ja kehittämistyön vieminen työyksikötasolle kunnan tai kuntayhtymän lapsiperhepalveluissa. Työryhmien kokoonpanossa on huomioitu lapsiperhepalvelujen kokonaisuudet painopisteen ollessa varhaiskasvatuksessa ja varhaisen tuen moniammatillisissa yhteistyökäytännöissä. Osassa työryhmiä on myös asiakkaiden edustus.

Koillismaan työryhmät ovat luonteeltaan moniammatillisia ja paikkakuntakohtaisia: Posion, Taivalkosken ja Kuusamon työryhmät. Lisäksi Koillismaan alueella toimii määräaikaista substanssikohtaisia työryhmiä. Kalliiossa ja Selänteellä on kummallakin omat moniammatilliset työryhmät: varhaiskasvatuksen (VASU) ja varhaisen tuen (VAVU) työryhmät sekä perhepäivähoidon (PPH) työryhmät. Hankeorganisaation rakenne ilmenee kokonaisuudessaan liitteessä 2. olevasta kaaviosta.

---

⁴ Moniammatillisten kehittämistiimien kokoonpano löytyy verkkosivuilta <http://www.sosiaalikallega.fi/kaste/pohjois-pohjanmaa-lapsen-hyva-arki>.

⁵ Tarkemmin kehittämisalueiden toiminnan osuudessa luvussa 2.

2. Kehittämistyön toteutuminen 1.5.-31.10.2010

2.1 Tuetun prosessikehittämisen malli ja ajankohtaisfoorumit

Kehittämistyön käytännön toteutus perustuu **tuetun prosessikehittämisen malliin**⁶, jonka keskeiset periaatteet ovat:

- toimijälähtöisyys
- paikallisuuden korostaminen
- kehittämistyön prosessiluonne
- kehittämistyössä tarvittava tuki – koulutus ja konsultaatio

Tuetun prosessikehittämisen paikallisuus näkyy kehittämisen kohteiden ja prosessien eriytyemisessä kehittämisalueiden erityistarpeiden mukaisesti. Hankkeen käynnistyttyä on kehittämiskoordinaattoreiden toimesta kartoitettu paikallisia tarpeita, hyödynnetty alueilla aiemmin tehtyjä kehittämissuunnitelmia ja – hankkeita, kuultu alueiden työntekijöitä, kehittämistiimien ja työryhmien jäseniä sekä kerätty arviointi- ja palautetietoa lapsiperhepalveluiden asiakkailta Bikva-arvioinneilla ja vertaishaastatteluilla.

Tuetun prosessikehittämisen mallin mukaisia kehittämistyön tuloksia levitetään kehittämisalueilla järjestettävissä **ajankohtaisfoorumeissa** ja vertaisvierailujen avulla. Ajankohtaisfoorumi-konsepti on kehitetty varhaiskasvatuksen kehittämyksikkö Varhiksen aikana (2006-2008). Foorumeiden tavoitteena on kehittää työntekijöiden ammatillista osaamista, edistää monialaista ja moniammatillista yhteistyötä alueilla sekä mahdollistaa vanhempien osallistuminen ajankohtaiseen keskusteluun ja lapsiperhepalveluiden kehittämiseen.

Lisäksi toteutetaan kunakin kehittämisvuonna yksi, kaikille alueille yhteinen kehittämispäivä – **Pohjoinen varhaiskasvatuspäivä**. Kevään 2010 osalta päivä oli 6.5.2010 Oulun yliopistolla. Lapsen hyvä arki-hankkeen ohella päivän suunnitteluun ja toteutukseen osallistui MLL:n Pohjois-Pohjanmaan piirin ESKO Voimaperhe-hankkeesta projektipäällikkö Hannakaarina Sarvela, Oulun yliopistolta tutkijatohtori Anna-Maija Puroila sekä Oulun kaupungin päivähoiton palvelupäällikkö Irja Knuuti. Lisäksi mukana olivat seuraavat järjestöt: Autismi- ja Aspergerliitto ry, ADHD Liitto ry, Neurologisten Vammaisjärjestöjen Liitto, MLL Pohjois-Pohjanmaan piiritoimisto, Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry, Oulun Ensi- ja turvakoti ry, Suomen Sydänliitto ry, Popli, Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry, Oulun evankelis-luterilainen seurakunta, lapsityö sekä Opi leikkien AMO oy. Toteutukseen osallistui myös eri oppilaitosten opiskelijoita. Päivään kokosi yhteen lähes 400 lapsiperhepalvelujen työntekijää, tutkijaa, kehittäjää ja alan opiskelijaa. Päivä toimi kehittämistyön tulosten levittämisen foorumina hankkeen työntekijöiden esitellessä työnsä tuloksia eri työpajoissa. Päivän materiaali on julkaistu hankkeen verkkosivuilla.

⁶ Malli on kehitelty Posken Pohjois-Pohjanmaan yksikön varhaiskasvatuksen kehittämishankkeissa 2000-luvulla. Tarkempaa tietoa menetelmästä esim. Puroila Anna-Maija (toim.) 2004. Kehittyvä perhetyö. Posken julkaisusarja 12.

2.2 Koillismaan kehittämisalue

Raportoitavalla ajanjaksolla Koillismaan (Kuusamo- Taivalkoski- Posio) alueen kehittämiskoordinaattori Anu Määtän työn painopisteitä ovat olleet:

- Kehittämissuunnitelman mukaisen toiminnan koordinointi ja suunnitelman päivitys yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa
- Moniammatillisen kehittämistiimin ja kuntakohtaisten työryhmien työskentelyn koordinointi
- Substanssikohtaisten työryhmien kokoaminen ja työskentelyn käynnistäminen
- Kasvatuskumppanuus- koulutuksen ja työmenetelmäohjausten toteuttaminen Kuusamossa
- Posion ja Taivalkosken kasvatuskumppanuuskouluttajien tukeminen
- Ajankohtaisfoorumin järjestäminen
- Vertaishaastatteluaineiston kokoaminen ja tiedottaminen
- Oppilaitos- ja opiskelijayhteistyön koordinoiminen alueella
- Talouden hallinta Koillismaan osalta
- Arviointitiedon kokoaminen kuntatoimijoilta ensimmäisen työskentelykauden toiminnasta

2.2.1 Kehittämissuunnitelma

Koillismaan kehittämissuunnitelman laadinnasta on vastannut kehittämiskoordinaattori yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa. Kehittämissuunnitelmassa on linjattu alueen lapsiperhepalvelujen kehittämistoimintaa sekä sen edellyttämiä konkreettisia toimia. Suunnitelma on laadittu hankkeen toiminta-ajalle ja se on päivitetty syyskuussa 2010 ja julkaistu hankkeen verkkosivuilla⁷.

Kehittämiskoordinaattori kartoitti hankekuntien lapsiperhepalvelujen nykytilaa hankkeen alkuvaiheessa haastatteleamalla keskeisiä lasten ja perheiden parissa työskenteleviä toimijoita kuntasektorilta sekä järjestö- ja vapaaehtoistyön toimijoita. Asiakkaiden näkökulmaa selvitettiin **vertaishaastattelujen** avulla hankekunnissa kevään 2010 aikana. Tämä eri tahojen kanssa käyty pohdinta lapsen hyvästä arjesta ja kehittämistarpeista on vienyt kehittämisprosessia paikallistasolla eteenpäin toimijoita kuullen. Yhteisten keskustelujen myötä kehittämistyön "punaiset langat" hahmottuivat kehittämisen teemoiksi ja konkreettisiksi toimenpiteiksi.

2.2.2 Kehittämistyön tavoitteet ja painopisteet

Koillismaan kehittämistyön painopisteinä ovat moniammatillinen yhteistyö, varhainen tunnistaminen ja tukeminen, asiakkaan osallisuus, kasvatuskumppanuus sekä peruspalvelujen kehittäminen. Eri teemoihin liittyen tavoitteena on henkilöstön

⁷ Koillismaan kehittämissuunnitelma löytyy hankkeen verkkosivuilta linkistä <http://www.sosiaalikallega.fi/kaste/pohjois-pohjanmaa-lapsen-hyva-arki/kuusamo-taivalkoski-posio/kehittamistyö-kuusamo-taivalkoski-posio/view>

ammattillisen osaamisen vahvistaminen sekä yhteistyö tutkimuksen, koulutuksen ja käytännön työn välillä. Kehittämistyön konkretisoituminen on tapahtunut pääosin kuntakohtaisten moniammatillisten työryhmien työskentelyn kautta⁸. Lisäksi kuntiin on perustettu pienempiä substanssikohtaisia työryhmiä, mm. laajaan 4v. tarkastukseen liittyen.

Moniammatillinen yhteistyöhön liittyen kehittämistyön tavoitteena on tarkastella yhteistyötä lasten ja perheiden palveluissa toimivien kesken sekä mallintaa keskeisiä palveluprosesseja. Työskentelyä tukee Koillismaan yhteinen moniammatillisen yhteistyön koulutusprosessi. Kouluttajina toimivat Oamk:n sosiaali- ja terveystieteiden yksikön yliopettajat Arja Veijola ja Hilkka Honkanen. Koulutuksessa ovat mukana kuntakohtaisten työryhmien jäsenet sekä muita lapsiperhepalvelujen toimijoita alueelta. Tähän mennessä koulutusta on ollut kaksi iltapäivää; 22.4. Posiolla ja 16.9. Kuusamossa. Toinen koulutuspäivä nosti esille mm. moniammatillisten palaverikäytäntöjen kehittämistarpeen. Työskentely jatkuu kouluttajien opastuksella vielä kolmen tapaamisen verran kevääseen 2011 saakka.

Palveluprosessien mallinnuksen tiimoilta on tehty yhteistyötä Tukeva- hankkeen kanssa. Tarkoituksena on perehtyä Process guide- ohjelmalla tapahtuvaan mallinnustyöhön. Kehittämiskoordinaattori on anonut ohjelman käyttölisenssiä. Varsinainen mallinnustyö käynnistyy syksyllä 2010 mm. laajaan 4v. tarkastukseen liittyen.

Lapsen hyvä arki- hankkeen rakenteina ovat moniammatillinen kehittämistiimi ja kuntakohtaiset työryhmät, jotka omalta osaltaan Tukeva-t kyseisen kehittämisteeman konkretisoitumista alueella. Syksyllä 2010 ollaan luomassa laaja-alaisia kuntien välisiä yhteistyörakenteita mm. perhetyöhön liittyen.

Koillismaan kunnissa on meneillään lastensuojelusuunnitelmien laatiminen ja konkretisoiminen. Taivalkoskella lastensuojelusuunnitelma on tehty ja sen tavoitteisiin pyritään osittain hanketyön kautta. Kuusamossa lastensuojelusuunnitelmaa on työstänyt moniammatillinen työryhmä. Posiolla lastensuojelusuunnitelma on osana hyvinvointikertomusta. Alueella on noussut tarve ennaltaehkäisevän lastensuojelun ja lastensuojeluilmoituksen avaamiseen kentän toimijoille. Teemaan liittyen Koillismaalla odotellaan THL:n Lastensuojelu varhaiskasvatuksessa - opasta, jota on tarkoitus pilotoida osana hankkeen kehittämistyötä.

Neuvolatyön näkökulmasta moniammatillinen yhteistyö konkretisoituu hankkeessa uuden neuvola-asetuksen mukaisen laajan 4-vuotistarkastusmallin laatimisessa. Posiolla malli on tehty neuvolan ja päivähoidon yhteistyönä keväällä 2010 ja mallia arvioidaan marraskuussa 2010. Kuusamossa erillinen 4v. työryhmä on työstänyt lomakkeen ja saatekirjeen. Seuraavassa vaiheessa lomaketta koekäytetään, sovitaan arvioinnista ja mallinnetaan eri osapuolten vastuita prosessissa. Myös Taivalkoskelle on perustettu moniammatillinen 4v. työryhmä ja työskentely on käynnistynyt naapurikuntien malleja hyödyntäen. 4v. tarkastuksesta laaditaan kuntiin prosessikuvaukset osana moniammatillista yhteistyötä. Mallinnuksessa hyödynnetään Tukeva- hankkeen tuotoksia ja THL:n erikoissuunnittelija Arja Hastrupin konsultaatiota. Oulun

---

⁸ Palaverit on luetteloitu liitteeseen 3.

Diakoniaopiston kanssa on sovittu Kuusamon mallin esittelystä ja ideoitu yhteistyömahdollisuuksia 4v. tarkastukseen liittyen.

Varhaisen tunnistaminen ja tukemisen teemaan perehdyttiin keväällä 2010 Jari Sinkkosen luentoja ja Mielenterveyden keskusliiton Lapset puheeksi-menetelmäkoulutuksen myötä. Koulutusten antia on pureskeltu työpaikkakokouksissa ja menetelmäosaamista jaettu kuntatoimijoiden kesken. Perhenavigaattori on otettu käyttöön alueen lastenneuvoloissa sekä vähitellen mm. perhetyössä. Lisäksi Perhenavigaattorin on tutustuttu kasvatuskumppanuuskoulutuksissa. Materiaalia on hyödynnetty myös 4v. tarkastusmallin laadinnassa. Myös Vanhemmuuskorteista on jo muutamia käyttökokemuksia mm. Posion perhetyössä ja Kuusamossa Kirkkokedon esiopetuksessa.

Varhaisen tuen polkuja tarkastellaan paikallisissa työryhmissä osana moniammatillisen yhteistyön mallinnusprosessia.

Lapsen hyvä arki- hankkeen yhtenä tavoitteena on vahvistaa **asiakkaiden osallisuutta** ja kuulla vanhempien ääntä palvelujen kehittämisessä. Asiakkaiden näkökulman kartoittamiseksi Koillismaan alueella käytettiin Anna-Leena Välimäen⁹ kehittämää Vertaishaastattelu- menetelmää. Vertaishaastattelu nähdään välineenä, jota kentän toimijat voivat suhteellisen helposti käyttää omassa arkityössään asiakasnäkökulman kartoittamiseksi ja sitä on tarkoitus käyttää jatkossa substanssikohtaisen tiedon keräämiseen.

Kevätalvella 2010 koottua vertaishaastatteluaineistoa on tarkasteltu kevään ajankohtaisfoorumissa ja työryhmien kokouksissa. Kuntien toimijat ovat suhtautuneet hyvin vakavasti vanhempien palautteisiin ja poimineet niistä näkemyksiä omien palvelujensa kehittämiseksi. Syyskuussa Posiolla pidettiin avoin keskustelutilaisuus vanhemmille, päättäjille ja lapsiperhepalvelujen toimijoille. Tilaisuuteen osallistui 25 henkilöä. Vertaishaastattelua voidaan käyttää jatkossa mm. laajan 4v. tarkastusmallin arvioimiseksi.

Kasvatuskumppanuus- teema on edelleen hyvin vahva juonne Koillismaan kehittämistyössä. Kuusamossa käynnistyi elokuussa kuudes peruskoulutusryhmä ja kahden edellisen ryhmän työmenetelmäohjaukset jatkuvat aikataulun mukaisesti. Taivalkoskelle ja Posiolle koulutettiin hankkeen toimesta kouluttajaparit keväällä 2010 ja he ovat käynnistäneet peruskoulutukset omissa kunnissaan syksyn aikana. Kehittämiskoordinaattorin tukemana kuntiin on laadittu suunnitelmat koulutusten toteuttamisesta paikallisesti. Koulutusosaamista jaetaan alueella kouluttajien kesken.

Kuusamossa on sovittu kasvatuskumppanuuskoulutuksen myötä kehittyneen päivähoidon aloitusprosessin mallinnuksesta sekä työmenetelmäohjaustyyppisen rakenteen luomisesta osaksi päivähoidon pedagogista johtamista. Taivalkoskella kasvatuskumppanuuskoulutuksen rinnalla tarkastellaan omahoitajuutta ja pienryhmätyöskentelyä. Päivähoidon esimiehet ylläpitävät kasvatuskumppanuuden

⁹ Järvi, S. & Välimäki, A-L. 2005. Vertaishaastattelu ja dialoginen kasvuprosessi julkaisussa: Seppänen-Järvelä, R. (toim.) 2005. Vertaismenetelmät kehittävän arvioinnin välineinä. Hyvät käytännöt. Menetelmäkirja. Helsinki: Stakes.

teemoja työpaikkakokouksissa sekä jalkauttamalla sosionomiopiskelijoiden (Markus Fabritius ja Riikka Fyrstén) opinnäytetyönä laatimaa Yhdessä lapsen parhaaksi- opasta.

Peruspalveluiden kehittämiseen liittyen Koillismaan alueen päivähoiton vastaavat ohjaajat sekä kehittämiskoordinaattori ovat osallistuneet Ediva Oy:n Varhaiskasvatuksen johtamisen prosessikoulutukseen. Koulutuksella tavoitellaan eväitä pedagogiseen johtamiseen, verkostoyhteistyöhön sekä kehittämistyön juurtumiseen osaksi perustyötä. Koulutukseen liittyen alueen päivähoiton esimiehet ovat laatineet omia yksikköjään ja työntekijöitään ajatellen pedagogisen ohjauksen suunnitelmia mm. varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja kasvatuskumppanuuden teemoihin liittyen. Kuusamossa käynnistyy lokakuussa varhaiskasvatussuunnitelmien päivitysprosessi, mikä on meneillään myös Taivalkoskella.

2.2.3 Koulutusprosessit ja ajankohtaisfoorumi

Kehittämissuunnitelmaan sisältyy alueen sisällöllisiin kehittämisteemoihin sekä kehittämistyön menetelmiin liittyvä koulutus. Koillismaan alueella jatketaan Varhishankkeen aikana Kuusamossa aloitettua ja vaikuttavaksi todettua kasvatuskumppanuuskoulutusta. Posion ja Taivalkosken osalta peruskoulutukset käynnistyivät syksyllä 2010 neljän työntekijän osallistuttua kouluttajakoulutukseen kevään 2010 aikana. Kehittämiskoordinaattori on toiminut uusien kouluttajaparien tukena suunnittelu- ja käynnistysvaiheessa.

Toinen mittava koulutusprosessi, Varhaiskasvatuksen johtaminen (Ediva Oy, Sanna Parrila), käynnistyi keväällä 2010. Johtamiskoulutukseen on osallistunut alueelta 4-5 päivähoiton ohjaajaa sekä alueen kehittämiskoordinaattori. Koulutuksen pohjalta päivähoiton esimiehet ovat työstäneet kuntiin pedagogisen ohjauksen suunnitelmia mm. valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman (Vasu) periaatteisiin ja kasvatuskumppanuuden sisältöihin liittyen. Alueelle on suunnitteilla Vasuihin liittyvä koulutuspäivä marraskuulle 2010. Varhaiskasvatuksen johtamisen koulutus jatkuu vuoden 2010 loppuun saakka.

Moniammatillisen kehittämistiimin ja kuntakohtaisten työryhmien jäsenet sekä muutamia muita lapsiperhepalvelujen toimijoita osallistuu Koillismaan yhteiseen moniammatillista yhteistyötä Tukeva-an koulutukseen. Kouluttajina toimivat Oamk:n sosiaali- ja terveystieteiden yksikön yliopettajat Arja Veijola ja Hilikka Honkanen. Koulutusprosessi käynnistyi huhtikuussa 2010 jatkuen kevääseen 2011 saakka. Liitteeseen 6. on koottu kaikki seurantajakson aikana Koillismaalla toteutuneet kehittämistyötä Tukeva-t koulutus- ja konsultaatioprosessit.

Edellä mainittujen prosessikoulutusten lisäksi alueella on järjestetty 2 ajankohtaisfoorumi. Kevään tilaisuuden teemana oli asiakkaan osallisuus. Koillismaan toinen ajankohtaisfoorumi pidettiin Taivalkoskella 23.9.2010 temalla Moniammatillinen kumppanuus. Tilaisuuteen osallistui 55 lapsiperhepalvelujen toimijaa Koillismaan kunnista. Kouluttajina toimivat Oamk:n yliopettajat Hilikka Honkanen ja Arja Veijola. Luento-osuuden lisäksi kehittämisen teemoja työstettiin kuudessa työpajassa (4. tarkastus,

Kasvatuskumppanuus, Perhetyö, Varhainen tukeminen, Vasu ja lapsen osallisuus, Lastensuojelu) kuntien lapsiperhepalvelujen toimijoiden johdolla. Työpajatyypinen työskentely koettiin hyvin antoisaksi ja se käynnisti uudenlaisen verkostoitumisen kuntatoimijoiden välille.

2.3 Kallio-Selänteen kehittämisaalue

Raportoitavalla ajanjaksolla Kallio-Selänteen alueen kehittämiskoordinaattori Kirsi Anttilan työn painopisteitä ovat olleet:

- Jatkuvan kehittämisen rakenteen luominen ja jalkauttaminen
- Budjetin tarkastelua suhteessa toimintaan
- Työryhmätyöskentelyyn osallistuminen ja henkilöstön vastuuttaminen kehittämistyöhön
- Koordinointia alueen toimijoiden välille
- Yhteistyön suunnittelua alueen oppilaitosten, seurakunnan ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa
- Ajankohtaisfoorumien, koulutustilaisuuksien ja työryhmätyöskentelyn suunnittelu ja toteutus

2.3.1 Kehittämissuunnitelma

Peruspalvelukuntayhtymä Kallion kehittämissuunnitelman pohjana käytettiin nykytilanalyysia. Peruspalvelukuntayhtymä Kalliossa oli tehty vahaiskasvatukselle suunnitelma vuodelle 2010, josta saatiin suunnitelmaan sisältöä. Kallion nettisivuilta saatiin ajankuvaista tietoa, jota täsmennettiin henkilökohtaisesti eri toimijoiden kanssa käydyissä keskusteluissa. Kehittämiskoordinaattori on päivittänyt kehittämissuunnitelman, joka esitellään alueen moniammatilliselle kehittämistiimille ja hyväksytty suunnitelma julkaistaan hankkeen nettisivuilla¹⁰.

Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen kehittämissuunnitelmaa pohjustettiin nykytilanalyysilla. Peruspalvelukuntayhtymä Selänne perustettiin vuoden 2010 alusta ja kehittämissuunnitelmaa on linjattu kuntayhtymän strategioiden mukaisesti¹¹. Lapsen kanssa – hankkeen loppuraportista¹² saatiin ajankohtaista tietoa lastensuojelun tilasta sekä moniammatillisesta yhteistyöstä Nivala-Haapajärven seutukunnassa. Kehittämiskoordinaattori on päivittänyt kehittämissuunnitelman, joka esitellään alueen moniammatilliselle kehittämistiimille ja hyväksytty suunnitelma julkaistaan hankkeen nettisivuilla¹³. Molempien alueiden

¹⁰ Peruspalvelukuntayhtymä Kallion Lapsen hyvä arki-hankkeen kehittämissuunnitelma löytyy linkistä <http://www.sosiaalikallega.fi/kaste/pohjois-pohjanmaa-lapsen-hyva-arki/kallio/kehittamistyo-kallio/view>

¹¹ Tiedot poimittu Selänteen nettisivuilta <http://www.selanne.net/index.asp>.

¹² Alueellinen lastensuojeluyksikkö, Lapsen kanssa-lastensuojelun kehittäminen Nivala-Haapajärven seutukunnassa [http://www.selanne.net/singlenewsinfo.asp?newsname=Lapsen+kanssa+%2Dhankkeen+loppuraportti%3A+Alueellinen+lastensuojeluyksikk%C3%B6&id=26704&menu_id=14624&selected=14624&companyId=0&show=.](http://www.selanne.net/singlenewsinfo.asp?newsname=Lapsen+kanssa+%2Dhankkeen+loppuraportti%3A+Alueellinen+lastensuojeluyksikk%C3%B6&id=26704&menu_id=14624&selected=14624&companyId=0&show=)

¹³ Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen Lapsen hyvä arki-hankkeen kehittämissuunnitelma löytyy linkistä <http://www.sosiaalikallega.fi/kaste/pohjois-pohjanmaa-lapsen-hyva-arki/selanne/kehittamistyo-selanne/view>.

kehittämissuunnitelmien laadinnassa on hyödynnetty Bikva-arvioinnilla hankittua asiakkaiden antamaa palautetietoa lapsiperhepalveluiden nykytilasta sekä kehittämistarpeista.

2.3.2 Kehittämistyön tavoitteet ja painopisteet

Selänteen moniammatillinen kehittämistiimi on kokoontunut kaksi kertaa, Kallion moniammatillinen kehittämistiimi ei ole kokoontunut tällä ajanjaksolla. (tarkemmin liitteessä 4.). Kehittämistyö on organisoitunut molemmilla alueilla työryhmätasolle ja kehittämistiimit ovat nimenneet edustajat perustettuihin työryhmiin, jotka ovat kokoonpanoltaan moniammatillisia. Työryhmien tehtävänä on konkretisoida kehittämissuunnitelmissa linjattuja kehittämistyön painopisteitä sekä määritellä alueilla pilotoitavia kehittämisen prosesseja. Työryhmät ovat saaneet kehittämisideoita Bikva- asiakaslähtöisen arviointimenetelmän esille nostamista asioista. Työryhmien työskentelyä raportoidaan hankkeen verkkosivuilla. Kallion alueella on käytössä INTRA nettipalvelu henkilökunnan käyttöön ja sinne on tallennettu työryhmien muistiot, joita voi lapsi- ja perhepalveluissa työskentelevät henkilöt käydä lukemassa.

Moniammatillisen yhteistyön tavoitteena on mallintaa ja kehittää peruskuntien keskeisiä lapsiperhepalveluja Kallion ja Selänteen peruspalvelukuntayhtymissä. Moniammatilliseen yhteistyön rakentamiseen saadaan tukea prosessikoulutuksesta, josta vastaa TtT Arja Veijola ja TtT Hilka Honkanen OAMK:sta. Prosessikoulutusta on alueilla toteutunut keväällä 2010 molemmilla toiminta-alueilla 4 tuntia. Syksyn koulutukset ovat syyskuussa ja joulukuussa. Koulutus jatkuu edelleen kaksi kertaa keväällä 2011.

Kallion kehittämisalueella tavoitteena on saada aikaan perhepalvelukeskuksen malli. Tätä mallinnustyötä tehdään jokaisessa työryhmässä. Perhepalvelukeskuksen rakenteesta ei ole tehty vielä päätöksiä, mutta suunnittelun lähtökohtana on verkostomainen palvelumalli.

Moniammatillisen yhteistyön mallinnukseen otetaan vaikutteita TUKEVA-hankkeen tekemästä perhevalmennuksen uudistamistyöstä. Tukeva- hankkeen työntekijät kävivät esittelemässä toimintaansa Ylivieskassa 31.5.2010. Mukana oli molempien alueiden työntekijöitä (Selänteestä 5 ja Kalliosta 9). Mukana tapaamisessa oli Nuppu-osahankkeesta kaksi hanketyöntekijää. Tilaisuus videoitiin ja kehittämiskoordinaattori teki Kallioon ja Selänteeseen kaksi cd-levyä ja Nupun hanketyöntekijöille yhden. Tarkoituksena oli, että keskustelua voi myöhemmin käydä videon avulla myös muiden yksikössä toimivien työntekijöiden keskuudessa. Tarve perhevalmennuksen uudelleen järjestämiselle nousi Bikva-asiakaskyselyn tulosten myötä, kun henkilöstö halusi vastata asiakkailta nousseeseen tarpeeseen. Kallion perhevalmennuksen uutta toimintamallia kehitetään Oamk:n sosiaali- ja terveysalan ylemmän tutkinnon opinnäytetyönä. Opiskelija työskentelee Nivalan neuvolassa. Varhaisen tuen moniammatillinen työryhmä on suunnitelmien toteuttaja yhdessä opiskelijan kanssa. Opiskelijalle annettiin video Tukeva-tapaamisesta hyödynnettäväksi tähän opinnäytetyöhön. Keski-Pohjanmaan Amk:n Ylivieskan yksikön kaksi sosionomi opiskelijaa tekee opinnäytetyönään perhevalmennusmalliin liitettävän

osion isille suunnatusta valmennuksesta. MLL:n vapaaehtoistoiminnan ohjaaja kouluttaa nämä opiskelijat vauvahieronnan perusteisiin, jotka he opettavat isille vertaisryhmässä. Tarkoituksena on, että isä on erityisosaaja vauvan hoidossa äidin rinnalla. Tätä mallia siirretään sen valmistuttua Selänteen alueelle.

Kallion kehittämisaalueella Sievissä mallinnetaan yhteistyötä sivistystoimen esiopetuksen, neuvolan, erityistyöntekijöiden, ev.lut.seurakunnan ja MLL:n paikallisyhdistyksen kanssa. Tavoitteena on mallintaa tiedonsiirtoa yksiköistä toiseen vanhempien osallistuessa siirtopalaveriin.

Peruspalveluiden kehittämistä ja varhaiskasvatuspalveluissa toimivien johtajien **ammattillisen osaamisen vahvistamista** toteutetaan varhaiskasvatuksen johtamisen prosessikoulutuksena, jonka tuottaa Ediva Oy:stä Sanna Parrila. Peruspalvelujen kehittämiseen liittyen Kalliossa ja Selänteellä työstetään kuntayhtymän yhteistä Vasu-asiakirjaa. Lapsikohtaista Vasu-työskentelyä kehitetään Kalliossa ottamalla käyttöön uusi mallinnettu versio lapsen Vasusta syksyllä 2010. Selänteellä lapsikohtaista Vasua on työstetty Haapajärven Satakielen päiväkodissa huomioiden kaikkien kuntien käytössä olevat mallit. Malli on otettu kaikissa päivähoitomuodoissa koekäyttöön. Perhepäivähoidon osalta Kalliossa ja Selänteellä kehitetään varahoitojärjestelmää lapsen ja perheen, perhepäivähoitajan sekä varahoitopaikan näkökulmasta. Lisäksi kartoitetaan perhepäivähoitajan kokemuksia omasta työstään ja sen mielekkyydestä. Perhepäivähoidon työryhmä jaetaan kahteen, molempien palvelualueiden omiksi kokonaisuuksiksi. Työryhmän jäsenet ovat kokeneet olevansa organisaation kehityskaarella eri vaiheessa, jolloin kehittämisen kohteet ovat eritasoisia.

Asiakkaan osallisuutta pyritään vahvistamaan Kallion ja Selänteen VASU-työryhmissä. VASU raportti laitetaan nettiin vanhempien kommentoitavaksi, kunhan se on työntekijöiden osalta työstetty. Eeva-Liisa Kronqvist Oulun yliopistolta on ollut tässä prosessissa konsulttina. Päiväkodeissa lasten osallisuutta kehitetään osana ammattikorkeakoulun perus- ja jatkotutkintoja suorittavien opiskelijoiden käynnistämiä opinnäytetyöprosesseja sekä Nivalassa että Pyhäjärvellä. Asiakkaiden osallisuutta on toteutettu kehittämistyössä kartoittamalla asiakkaiden näkemyksiä Bikva asiakaslähtöisellä arvioinnilla kummallakin kehittämisaalueella.

Vanhemmuuden ja varhaisen vuorovaikutuksen tukemiseen pyritään kasvatuskumppanuuden rakentamisen ja vahvistamisen avulla Kallion ja Selänteen kehittämisaalueilla. Varhaiskasvatuksen kehittämysyksikkö Varhis-hankkeen aikana Kallion alueelle koulutettiin kasvatuskumppanuuskouluttajia, jotka ovat jatkaneet työskentelyään myös Lapsen hyvä arki-hankeessa. Keväällä 2010 koulutettiin Kallioon ja Selänteeseen yksi kouluttajapari molemmille alueille. Kallion osalta kasvatuskumppanuuden peruskoulutusryhmät ovat käynnistyneet syksyn aikana, mutta ei vielä Selänteellä. Selänteeseen koulutetaan syksyn 2010 aikana yksi moniammatillinen kouluttajapari lisää.

Kallion palvelualueella Nivalassa Vilkun päiväkodissa tehdään Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun Ylivieskan yksikön sosiaalialan koulutusohjelman toimesta opinnäytetyötä liittyen lapsen osallisuuteen Vasu-työskentelyssä. Lapsiryhmän vanhemmille on

tilattu hankkeen toimesta THL:n Vasu-tiedote. Lapsiryhmän työntekijät kysyvät vanhemmilta Vasu-keskusteluissa tiedotteen merkitystä. Tuloksista raportoidaan kehittämiskoordinaattorille.

Selänteen kehittämisaalueella Reisjärvellä mallinnetaan erityistä tukea tarvitsevan lapsen sijoittumista päivähoitoon, kun erityislastentarhanopettajan palvelua ei ole saatavilla. Tukena käytetään Paula Korkalaisen (2009) väitöstutkimusta: ”Riittämättömyyden tunteesta osaamisen oivallukseen. Ammatillisen asiantuntijuuden kehittäminen varhaiserityiskasvatuksen toimintaympäristöissä”. Mallinnukseen on kirjattu tämän hetkinen tilanne. Tulevaisuudessa tarkoituksena selvittää, mitä mahdollisuuksia tukitoimille on Selänteen palvelumallissa.

Vanhemmuuden tukemiseen sekä varhaiseen puuttumiseen on Selänteen alueella aloitettu perheiden vertaisryhmätoiminnan mallinnus. Vertaisryhmätoiminta sai alkunsa Pyhäjärven ja Kärsämäen perheille 10.–11.9.2010 järjestetystä ”Ollaan yhdessä”-perheleiristä, joka toteutettiin Pyhäjärven seurakunnan leirikeskuksessa Pyhäjärven ev.lut.seurakunnan diakonin ollessa leiriemäntänä. Pyhäjärven seurakunta aikoo ottaa tämän kulu-erän ensi vuoden budjettiin, koska tämä toiminta tukee myös heidän tavoitteitaan. Perheet leirillä olivat yksinhuoltajaperheitä ja mukana oli äitejä lapsineen. Äitejä oli paikalla viisi ja lapsia 15 (ikävälillä 1-13 vuotta). Leirillä perustettiin Facebook sivustolle suljettu yhteisö näiden äitien väliseen vuorovaikutukseen, ylläpitäjänä toimii seurakunnan diakoni, joka oli mukana leirillä. VAVU työryhmä jatkaa vertaisryhmätoiminnan mallintamista, jotta siitä saadaan sellainen versio, jota voidaan jakaa niin alueella kuin muillekin siitä kiinnostuneille. VAVU työryhmä on suunnittelemassa Haapajärvelle ja Reisjärvelle vastaavaa toimintaa ensi keväälle. Mukana toiminnan suunnittelussa ovat seurakunta, neuvola, perhetyö, päivähoito, MLL sekä mahdollisesti Martat.

Kallion alueella Nivalan päiväkodissa kehitetään vahaiseen puuttumisen mallinnusta, joka kohdistuu Askeleittain tunnekasvatusohjelmaan. Osa päivähoiton työntekijöistä on koulutettu ohjelman käyttöön sekä Ylivieskan yhdessä yksikössä mallinnetaan hoivaavaa vuorovaikutusleikkiä. Näillä molemmilla on vaikutusta lapsen tunnetilojen hallintaan. Vanhemmat otetaan osalliseksi kehittämistoimintaan.

2.3.3 Koulutusprosessit ja ajankohtaisfoorumi

Kasvatuskumppanuuskouluttajakoulutukseen on nimetty Kallion alueelta kaksi henkilöä, perhepäivähoidon palvelupäällikkö sekä kiertävä erityislastentarhanopettaja. Selänteen alueelta on nimetty samoin kaksi henkilöä, varhaiskasvatuksen ohjaaja ja neuvolan terveydenhoitaja. Tälle raportointijaksolle on sijoittunut yksi koulutuspäivä.

Varhaiskasvatuksen johtamiskoulutukseen osallistuu Kalliosta kuusi henkilöä, joista yksi on perhepäivähoidon palvelupäällikkö ja viisi on perhepäivähoidon ohjaajia. Selänteelle tarjottiin neljää paikkaa koulutukseen, mutta heidän rajallisten henkilöstöresurssien vuoksi koulutukseen osallistuu vain kaksi henkilöä. Molemmat ovat varhaiskasvatuksen ohjaajia, toinen

perhepäivähoidon esimies ja toinen ryhmäperhepäivähoidon esimies. Raportoitavalla jaksolla koulutusta on ollut neljä päivää.

Moniammatillisen yhteistyön koulutus toteutettiin paikallisesti. Kouluttajina toimi TtT Arja Veijola ja TtT Hilkka Honkanen, molemmat Oulun ammattikorkeakoulun opettajia. Kallion koulutuksessa 22.9.10 paikalla oli 20 henkilöä ja Selänteellä 21.9.2010 oli paikalla 22 henkilöä.

Alueellisena koulutuksena on Kallion alueella toteutunut kasvatuskumppanuuskoulutuksen peruskoulutusta kahtena päivänä. Huoli puheeksi koulutusta on Selänteen alueella toteutettu 2,5i tuntia ensimmäiselle ryhmälle. Tässä ryhmässä on 27 työntekijää koulutettavana. Toinen ryhmä aloittaa 6.10. Siihen on ilmoittautunut 30 työntekijää. Kallio-Selänteen kehittämisalueiden koulutus- ja konsultaatioprosessit on koottu liitteeseen 8.

3. Alueellisen kehittäjäverkoston toiminta ja yhteistyö tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden kanssa

Alueellinen kehittäjäverkosto on kokoontunut seurantajakson aikana kerran 3.6.2010. Hankkeen työntekijät ovat tehneet oppilaitosvierailuja ja yhteistyön konkretisoimiseksi on toteutettu suunnittelupalavereja.

Yksityiskohtaisemmasta yhteistyöstä Lapsen hyvä arki-hankkeeseen on sovittu Oulun Diakoniaopiston lähihoitajaopiskelijoiden osalta syksystä 2010 alkaen. Yhteistyö suuntautuu Koillismaan kehittämisalueelle, Kuusamon lapsiperhepalveluihin. Syksyllä 2010 on sovittu videovälitteisestä tuntikokonaisuudesta, missä yhteydessä kehittämiskoordinaattori esittelee hankekokonaisuutta ja neuvolan osastonhoitaja kehitettyä 4v. tarkastusmallia. Opintokokonaisuuteen liittyen opiskelijoille on lähetetty ennakotehtävä.

Diakin Oulun yksikön kanssa on alkanut yhteistyö Selänteessä toiminnan suunnittelussa Kärsämäen lastentalo Kuusipihassa, jossa on kaksi esimiestä samassa kiinteistössä. Opiskelijat tekevät nykytilan kartoituksen ja ehdotuksen jaetun johtajuuden toimintamalliksi syksyn 2010 aikana. Oulaisten ammattiopiston sosiaali- ja terveysalan yksikön kuusi lähihoitajaopiskelijaa on sijoittunut Kallio-Selänteen alueelle perheisiin työsääoppimisjaksoille. Savonian ammattikorkeakoulusta on kolme terveydenhoitaja opiskelijaa ja yksi sosionomi opiskelija ollut mukana Selänteen alueella toteutettavan, perheille tarkoitetun vertaisryhmätoiminnan suunnittelussa ja leiriviikonlopun toteutuksessa.

4. Muu verkostoyhteistyö

Hankkeen työntekijät ovat verkostoituneet aktiivisesti PaKaste-osahankkeiden, muiden Pohjois-Pohjanmaan kehittämishankkeiden sekä keskeisten toimijoiden ja sidosryhmien kanssa kehittämisalueillaan. Konkreettisia yhteistyöverkostojen kokoontumisia on seurantajakson aikana ollut PaKasteen **Nappu-hankkeen** kanssa 3.5.2010. Hankkeiden kesken on sovittu

koulutusyhteistyöstä ja ajankohtaisfoorumeihin liittyvästä yhteistyöstä kevään ja ensi syksyn osalta. Pakasteen neuvottelukunnan kokous oli 26.5.2010 Oulussa. PaKaste-hankkeiden yhteiseen työkokoukseen Kajaanissa 25.8.2010 osallistui projektipäällikkö.

Tiiviimpää yhteistyötä on ollut myös **Tukeva-hankkeen** kanssa. Hankkeen työntekijöiden kesken on toteutettu vertaisvierailuja ja koulutuksellista yhteistyötä mm. neuvolan ja päivähoidon yhteistyökäytäntöjen mallinnustyöhön liittyen. Tukeva- 2-hankkeen infotilaisuuden (17.6.2010) yhteydessä Koillismaan kehittämiskoordinaattori ja Kuusamon neuvolan osastonhoitaja keskustelivat Koillismaan 4v. tarkastuksen mallinnuksesta ja sopivat konsultaatiosta THL:n Arja Hastrupin kanssa. Toinen yhteistyötapaaminen toteutettiin 31.8.2010. Hankkeesta tapaamiseen osallistui Kallio-Selänteen alueen kehittämiskoordinaattori, kehittäjätyöntekijä ja projektipäällikkö. Seuraavan tapaamisen ajankohdaksi sovittiin 1.2.2011.

THL:n on vastannut yhteistyöpyyntöömme ja olemme päässeet mukaan valtakunnalliseen lasten, nuorten ja perheiden Kaste-hankkeiden verkostoon. Projektipäällikkö osallistui **Lasten Kaste-verkostoseminaariin** Turussa 1.-2.6.2010. Toinen verkoton tapaaminen oli 5.10.2010, jonne myös projektipäällikkö osallistui.

Projektipäällikkö osallistui Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen Poske-päiville Levillä 8.9.2010. Seurantajakson aikana toteutettiin myös ERVA-alueen Kaste-hankkeiden syysseminaari 9.-10.9.2010 Rovaniemellä. Projektipäällikkö osallistui seminaariin.

5. Selvitys henkilöstön sekä koulutus- ja asiantuntijapalveluiden käytöstä

Hankkeen työntekijöinä toimivat projektipäällikkö Aira Vähärautio (1.8.2009-31.10.2011), jonka työpiste on Oulun yliopistolla ja työsuhde on Poske:n Pohjois-Pohjanmaan yksikköön ja Oulun seudun ammattikorkeakouluun. Kuusamo-Taivalkoski-Posio- alueiden kehittämiskoordinaattorina toimii Anu Määttä (17.8.2009-31.10.2011), joka on työsuhteessa Kuusamon kaupunkiin. Kallio-Selänteen alueiden kehittämiskoordinaattorina on Kirsi Anttila (17.8.2009-31.10.2011), joka on työsuhteessa Peruspalvelukuntayhtymä Kallioon. Hankkeen määräaikaiseksi kehittäjätyöntekijäksi (55 %) on palkattu vuodelta 2009 siirtyneiden resurssien turvin Paula Loukkola (1.2.-30.9.2010). Hän on työsuhteessa peruspalvelukuntayhtymä Kallioon työpisteen ollessa Oulun yliopistolla. Lisäksi seurantajakson aikana on hankkeessa työskennellyt harjoittelijana kasvatuspsykologian maisteriopiskelija Kristiina Huttunen (1.3.-11.6.2010) Oulun yliopistolla.

Lapsen hyvä arki-hankkeessa on järjestetty kehittämistyön prosesseja Tukeva-a koulutusta **kaikille yhteisinä** prosesseina sekä **paikallisesti erityvinä** koulutuksina ja muina asiantuntijapalveluina.

Kaikille yhteisiä kehittämistyötä tukevia koulutusprosesseja on seurantajakson aikana ollut:

- Varhaiskasvatuksen pedagoginen johtaminen - Ediva Oy:n koulutus 18.-19.5.2010 Oulun yliopistolla. Hanketta on laskutettu koulutuksesta sopimuksen mukaan. Kustannukset ilmenevät hankkeen talousraportista ja liitteestä 6.
- Moniammatillisten toimintamallien ja verkostojen kehittäminen ja vahvistaminen - Hilkka Honkasen ja Arja Veijolan tarjoama koulutus Kallion kehittämisalueella 22.9.2010, Selänteen kehittämisalueella 22.9.2010. Koillismaalla 16.9.2010. Koulutuksista aiheutuneet kaikki kustannukset eivät näy vielä tämän seurantajakson kirjanpidossa.
- Kasvatuskumppanuuskouluttajakoulutus – Taisto Lehtisen ja Aini Ronkaisen koulutus, Pohjanmaan perhekasteen toteuttamana, Vaasassa ja Seinäjoella 16 – 17.9, 27 - 29.10 ja 22.11. Koulutukseen osallistuu Selänteen toiminta-alueelta kaksi henkilöä.

Paikallisesti erityyvinä koulutuksina on toteutettu kasvatuskumppanuusperuskoulutusta sekä kasvatuskumppanuuden työmenetelmäohjauksia. Kouluttajina ovat työskennelleet Kuusamossa kehittämiskoordinaattori Anu Määttä ja lastentarhanopettaja Anja Niemi, Posiolla erityislastentarhanopettaja Outi Mustonen ja lastentarhanopettaja Raili Varanka sekä Taivalkoskella lastentarhanopettaja Sirpa Kinnunen ja lastenhoitaja Ulla Väisänen. Peruspalvelukuntayhtymä Kallion kasvatuskumppanuuskouluttajina ovat työskennelleet kehittämispäällikkö Marjut Parhiala ja varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö Sari Suhonen. Toisena parina syksyllä 2010 aloitti kouluttamisen perhepäivähoidon palvelupäällikkö Ulla-Maija Miетtilä sekä erityislastentarhanopettaja Katja Kosonen. Selänteen palvelualueella koulutettiin keväällä 2010 varhaiskasvatuksen ohjaaja Sirpa Lipponen ja neuvolan terveydenhoitaja Virpi Halonen. Heidän peruskoulutusryhmät eivät ole vielä toteutuneet.

Selänteen peruspalvelukuntayhtymän alueella ollaan toteuttamassa Huoli-puheeksi koulutusta kahdelle koulutusryhmälle. Kouluttajina ovat toimineet Marjut Parhiala ja Kaija Leppälä.

Kouluttajien ja muiden asiantuntijoina toimineiden palveluista aiheutuneet kustannukset¹⁴ ja koulutusten laajuudet tuntimäärineen on koottu Koillismaan osalta liitteeseen 6. ja Kallio-Selänteen alueen osalta liitteeseen 7.

Hanketyöntekijät eivät ole osallistuneet seurantajakson aikana erikseen kustannuksia aiheuttaneisiin koulutuksiin.

6. Tiedottaminen, verkkoympäristöt ja julkaisutoiminta

Lapsen hyvä arki-hankkeelle on laadittu omat **verkkosivut** osaksi PaKaste-hankkeen sivustoa (<http://www.sosiaalikallega.fi/kaste>). Sivustolle raportoidaan kehittämistyön alueellisia ja paikallisia prosesseja. Verkkosivuilla tiedotetaan kootusti hankkeen toimijoiden kokouksista, koulutuksista ja muista ajankohtaisista tapahtumista. Hankeen keskeisten toimielinten pöytäkirjat ja muistiot julkaistaan verkkosivuilla. Sivusto on linkitetty hankekuntien ja kuntayhtymien kotisivuille sekä Oulun yliopiston kasvatustieteen tiedekunnan sivustolle.

¹⁴ Kaikkien toteutuneiden koulutusten kustannukset eivät ehtineet kirjautua tämän seurantajakson maksatushakemukseen.

Posken Lapin toimintayksikön ylläpitämää ja hankkeessa mukana olevien toimijoiden käytössä olevaa **verkkokonsultaatiopalvelua** (<http://www.sosiaalikallega.fi/verkkokonsultaatio>) on kehitetty vastaamaan entistä paremmin lapsiperhepalveluiden moniammatillisen työskentelyn haasteisiin vahvistamalla neuvolan ja perhetyö osaamisaluetta. Lapsiperhepalvelujen työntekijöitä on informoitu verkkokonsultaatiopalvelusta hankkeen tilaisuuksissa. Projektipäällikkö Aira Vähärautio on liittynyt verkkokonsulttiverkoston konsultiksi lokakuun alusta.

Hankkeen abstrakti on julkaistu THL:n Avauksia sarjassa¹⁵ (Siltala & Paananen 2010).

Lapsen hyvä arki- hanke on ollut esillä Koillismaan paikallislehdissä seuraavasti: 8.9.2010 *Kuriiri*. Kunnan palvelut pääosin hyvällä tasolla - posiolaiset lapsiperheet toivovat lisää tilapäisapua. 22.9.2010 *Kuriiri*. Posion lapsiperheet kaipaavat tilapäisapua. 22.9.2010 *Koillissanomat*. Koillismaalla rakennetaan lapsen hyvää arkea - Taivalkoskella pohditaan moniammatillista yhteistyötä.

Paikallislehti Selänteeseen tehtiin 27.9.2010 artikkeli Lapsen hyvä arki-hankkeen käynnistämästä vertaisryhmätoiminnasta ja perheleiristä.

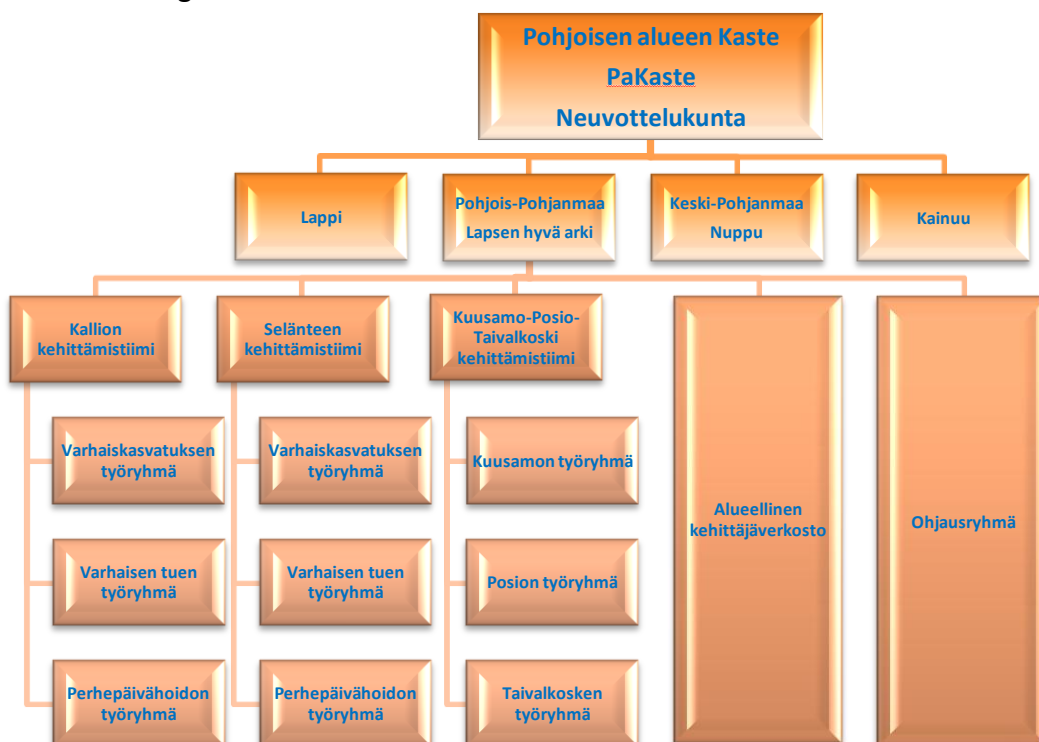
---

¹⁵ Siltala, E. & Paananen, M. 2010. Mitä Kasteesta on kasvamassa? Lasten kaste-seminaari 5.10.2010. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Avauksia 23.

Liite 1. Hanketyöntekijöiden tiimipalaverit ja kehittämispäivät

Aika	Asiasisältö
25.5.	Ajankohtaiset asiat.
3.6.	Varhaiskasvatuspäivän arviointi ja palaute. Mukana myös muut vastuutahot.
16.6.	Kehittämispäivä Haukiputaalla. Kehittämisalueiden työryhmien ja kehittämispilottien tilannekatsaus ja toiminnan arviointi Syksyn kehittämistyön sisällöllistä suunnittelua: työryhmien ja pilottien kehittämistyön tuki. Oppilaitosyhteistyö ja muut verkostot. Toimintakalenterin päivitys – Intra. WWW-sivujen ilme ja päivitys.
17.8.	Alueiden syyskauden käynnistyminen. Hankkeen talous. Yliopistoyhteistyö. Yhteistyöpyyntö Lapsen ääni-hankkeesta. Lasten Kaste-verkosto ja muut alku syksyn tilaisuudet.
6.9.	Talous. PaKaste2. Toimintaraportti seurantajaksolta. Syksyn ajankohtaisfoorumit.
21.9	Ajankohtaiset asiat. Kuulumiset Poske-pävilältä ja Pohjois-Suomen Kaste-tapaamisesta. Talous ja maksatusraportti.
27.9.	Seurantaraportti. Ajankohtaisfoorumit. Oppilaitosyhteistyö ja opinnäyteprosessit. Kevään toiminnan suuntaviivoja.
1.10.	PaKaste2-jatkohanke sisällöt, prosessit ja aikataulut kuntakierroksille.
4.10.	Kuntatapaamiset. Kevään toiminnan suuntaviivoja. Verkostoihin ja työryhmiin osallistuminen.

Liite 2. Hankeorganisaatiokaavio

Liite 3. Koillismaan palaverit ja käsitellyt asiat 1.5.-30.9.2010

Palaveri	Aika	Paikka	Käsitellyt asiat
Koillismaan kehittämistiimi	2.9.2010 klo 13-15.40	Kuusamo, kaupungintalo	Edellisen toimintakauden arviointikooste, syksyn toimintasuunnitelma/kehittämissuunnitelman päivitys, ajankohtaisfoorumin valmistelu, talouskooste, ajankohtaiskatsaus
Posio/ työryhmä	7.6.2010 klo 17-19	Posio, seurakuntatalo	Posion vertaishaastatteluaineiston läpikäyminen yhdessä lapsiperhepalvelujen työntekijöiden kanssa
	20.8.2010 klo 12-14	Posio, seurakuntatalo	Arviointikeskustelu, vertaishaastattelu-keskustelutilaisuuden järjestelyt, syyskauden suunnittelu
Posio/ muut palaverit	4.5.2010 klo 12-14	Posio, päiväkotiki	Kasvatuskumppanuus- koulutuksen suunnittelu päivähoiton vastaavan ja kouluttajien kanssa
	4.5.2010 klo 14-15.30	Posio, mielenterveys- ja perheneuvola	Katsaus hankeasioihin perhetyön näkökulmasta työntekijän vaihtuessa
	9.5.2010	ACP-yhteys	Asiakkaan osallisuuteen kytkeytyvän opinnäytetyön suunnittelu Oamk:n opiskelijoiden ja päivähoiton vastaavan kanssa
	7.6.2010	Posio, neuvola	Peruspalvelujen kehittäminen neuvolatyössä. Syksyn suunnitelmat.
	9.6.2010	puhelinneuvottelu	Arviointipalaveri perhetyöntekijän kanssa
	15.9.2010	Posio, perusturvan toimisto	Hankearviointi ja jatkohankkeen valmistelu
	15.9.2010	Posio, seurakuntatalo	Vertaishaastattelun keskustelutilaisuus vanhemmille, lapsiperhepalvelujen työntekijöille ja päättäjille
Kuusamo/ työryhmä	7.6.2010 klo 9-11	Kuusamo, neuvola	Varhis-hankkeen Bikva-arviointiin liittyvän gradun esittely, vertaishaastattelun tulokset, opinnäytetyöt, Diakoniaopiston yhteistyö, syksyn aikatauluja, kuluneen toimintakauden arviointi
	12.8.2010 klo 9-11	Kuusamo, kaupungintalo	Arviointikeskustelu, vertaishaastatteluaineiston hyödyntäminen, syksyn suunnitelmat ja aikataulut
Kuusamo/ muut palaverit	5.5.2010 1.6.2010 17.8.2010	Kuusamo, neuvola	4v. työryhmän kokoontuminen. Lomakkeen ja saatekirjeen työstäminen. Yhteistyöstä, vastuista ja käytännön järjestelyistä sopiminen. Kokeiluvaiheen ja arvioinnin suunnittelu. Prosessin mallinnuksesta sopiminen.
	9.8.2010	Kuusamo, seurakuntatalo	Hankeasioiden läpikäyminen lapsityön ohjaajan kanssa. Kasvatuskumppanuuskoulutuksen suunnittelu.
	26.8.2010	Kuusamo, kaupungintalo	Kasvatuskumppanuuteen liittyvän opinnäytetyösuunnitelman arviointi ja palaute opiskelijalle yhteistyössä päivähoitohjaajan kanssa.
	30.8.2010	Kuusamo, kaupungintalo	Hanketyön suunnittelupalaveri lapsiperheiden kotipalvelun ohjaajan kanssa.
	16.9.2010	Kuusamo, seurakuntatalo	Seurakunnan diakoniatyön ja lapsityön työntekijöiden tapaaminen. Hanke-esittely, vertaishaastattelut ja yhteistyön ideointi.
Taivalkoski/ työryhmä	3.5.2010 klo 13-15.30	Taivalkoski, terveyskeskus	Kehittämistyön kuulumiset, vertaishaastattelun anti, moniammatillisen koulutusprosessin terveiset, kuluneen toimintakauden arviointia
	1.9.2010	Taivalkoski, terveyskeskus	Työryhmän kokoonpanon päivitys, arviointikeskustelu, vertaishaastattelumenetelmän jatkohyödyntäminen, syksyn suunnitelmat ja aikataulut, moniammatillisen yhteistyön koulutusprosessi
Taivalkoski/ muut palaverit	24.5.2010	Taivalkoski, esikoulu	Kasvatuskumppanuuskoulutuksen suunnittelu, Varhaiskasvatussuunnitelmien päivitys
	9.6.2010	Taivalkoski, neuvola	Peruspalvelujen kehittäminen neuvolatyössä. Syksyn suunnitelmat.
	10.8.2010	Taivalkoski, päivähoitotoimisto ja esikoulu	Päivähoidon kehittämistyön tilannekatsaus. Esiopetuksen ja iltapäivähoidon yhteiset linjaukset.
	25.8.2010	puhelinneuvottelu	Kasvatuskumppanuuskoulutuksen suunnittelu.
	1.9.2010	Taivalkoski, neuvola	4v. työryhmän työskentelyn käynnistäminen. Asetuksen vaatimukset. Posion ja Kuusamon mallit. Työryhmän kokoonpanosta ja aikatauluista sopiminen.
Oulun Diakoniaopisto	1.6.2010	ACP-yhteys; Oulun Yliopisto - Kuusamo	Harjoittelu- yhteistyön suunnittelu.
	23.8.2010	ACP-yhteys; Oulun Yliopisto - Kuusamo	Hanke-esittelystä sopiminen. Laajaan 4v. tarkastukseen liittyvän yhteistyön ideointi.

Liite 4. Kallio-Selänteen kehittämisalueen palaverit ja käsitellyt asiat 1.5-30.9.2010

Palaveri	Aika	Paikka	Käsitellyt asiat
KALLIO/ VAVU työryhmä	4.5.2010 14-15.30	Ylivieska	Kehittämiskohteiden pohdintaa ja eteenpäin työstämistä. Suunniteltiin yhteistyöpalaveria TUKEVA- hankkeen kanssa
	10.9.2010 14-16	Ylivieska	Perhevalmennuksen mallintamisen aloittamista
SELÄNNE/ VAVU työryhmä	5.5.2010 9-11	Kärsämäki	Perheleirin suunnittelua
	7.6.2010 11-13	Pyhäjärvi	Perheleirin suunnittelua
	23.8.2010 14-16	Pyhäjärvi	Valittiin työryhmälle pj ja sihteeri jatkotyön vakiinnuttamiseksi. Perheleirin suunnittelua
	27.9.2010 14-16	Kärsämäki	Palaute perheleistä. Jatkosuunnittelua vertaisryhmätoiminnalle.
KALLIO/ VASU työryhmä	10.5.2010 13.30-15.30	Ylivieska	Sovittiin Vasu työn vastuuosiot
	14.6.2010 13.30-15.30	Nivala	Vasu työn etenemisen pohdintaa, Sievin mallin aloituksen suunnittelua, perhevalmennuksen mallin esittelyä
	6.9.2010 12.30-14.00	Ylivieska	Työryhmän pj:n ja sihteerin valinta, käytiin läpi Vasun osiot, kuultiin Sievin mallin etenemisestä
	23.9.2010 12.30-13.30	Ylivieska	Tarkasteltiin Vasutyön tilannetta ja sovittiin jatkosta
KALLIO/ Sievin pilotti	30.8.2010 14-16	Sievi	Linjattiin moniammatillisen työryhmän pinnalla olevaa kehittämiskohdetta, löytyi tiedonsiirto, jota lähdetään mallintamaan
SELÄNNE/VASU työryhmä	24.5.2010 9-11	Pyhäjärvi	Keskusteltiin lapsi-Vasu tilanteesta, miten erityisen tuen tarpeessa oleva lapsi saa Selänteessä tuen? –pohdintaa, Vasu raportin rungon läpikäyntiä
	15.6.2010 9-11	Haapajärvi	Lapsi-Vasu pohdintaa, Vasun rungon valmistelua, käytiin läpi koordinaattorin tekemät diat Vasusta
	7.9.2010 12-14	Reisjärvi	Valittiin työryhmälle pj ja sihteeri, lapsi Vasun ja Vasu rungon pohdintaa
KALLIO/SELÄNNE PPH:n työryhmä	24.5.2010 14-16	Haapajärvi	Keskusteltiin varahoidon järjestämisen eri malleista sekä perhepäivähoitajan työn mielekkyydestä/ vetovoimaisuuden lisäämisestä
SELÄNNE /Hallinto	12.5.2010	Haapajärvi	Varhaiskasvatuksen johtaja Minna Hattunen ja Lapsi- ja perhepalveluiden johtaja Heleena Talala, keskustelua hankkeen etenemisestä alueella
	19.8.2010 12-13	Pyhäjärvi	Yhtymähallitukselle BIKVA tulosten ja hankkeen esittely, keskustelua myös mahdollisesta jatkohankkeesta
	30.9.2010	Kärsämäki	Jatkohankkeesta keskustelua, paikalla varhaiskasvatuksen johtaja Minna Hattunen, lapsi- ja perhepalveluiden johtaja Heleena Talala, sosiaalityön johtaja Kaija Jokela, neuvolatyön johtaja Marja-Leena Lehtomäki, projektipäällikkö Aira Vähärautio
KALLIO / Hallinto	3.8.2010 10.30- 11.30	Ylivieska	Keskusteltiin hankkeen etenemisestä ja mahdollisuuksista jatkossa palvelujohtaja Marja Ranta-Nilkun kanssa
SELÄNNE/ moniammatillinen kehittämistiimi	15.6.2010 12-14	Haapajärvi	Käytiin läpi hankealueella alkaneet mallinnuskohteet, keskusteltiin koulutuspäivistä, opiskelijoiden opinnäytetöistä sekä käytiin läpi syksyn aikataulua
	30.9.2010 13-15	Kärsämäki	Pilttien esittely, koulutuksista keskustelua, kehittämissuunnitelman päivitys, hankkeen talous ja jatkohankkeen esittely
KALLIO/ yhteistyöpalaveri	31.5.2010 13-15.30	Ylivieska	Laajennetut terveystarkastukset (4v.-neuvolassa) ja siihen vastaaminen Kallion alueella, neuvolan järjestämä keskustelutilaisuus päivähoiton, neuvolan, sivistystoimen ja erityistyöntekijöiden henkilöstölle
MLL yhteistyöpalaveri	8.6.2010 10-11	Ylivieska	Yhteistyön mahdollisuuksien pohdintaa vapaaehtoistyön ohjaajan kanssa
			Lisäksi on ollut tapaamisia alueen oppilaitoksissa ja opiskelijoiden kanssa opinnäytetöihin ja projektiopintoihin liittyen.

Liite 5. Hankkeeseen kytkeytyvät opinnäytetyöt

Kehittämialue	Aihe	Yhteistyötaho	Aikataulu
Kallio	Asiakkaan osallisuuden vahvistaminen ehkäisevässä perhetyössä - työntekijöiden näkökulma. Laadullinen tutkimusorientoitunut opinnäytetyö	Oamk/sote, sosiaalialan koulutusohjelma, amk:n perustutkinto	Kevät 2010- Syksy 2010
	Lapsen näkökulma ja osallisuus päiväkodin lapsikohtaisessa Vasutyöskentelyssä (Vilkunan päiväkot, Nivala). Laadullinen tapaustutkimus.	Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu Ylivieskan yksikkö, sosiaalialan koulutusohjelma, amk:n perustutkinto	Kevät 2010- Kevät 2011
	Kasvatuskumppanuuden kehittyminen Knuutinpuhdon päiväkodissa (Nivala) vanhempien näkökulmasta 200-luvun aikana. Laadullinen tapaustutkimus.	Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu Ylivieskan yksikkö, sosiaalialan koulutusohjelma, amk:n perustutkinto	Kevät 2010- Kevät 2011
	Perhevalmennuksen uudistaminen	OAMK, sos.ja terv.alan jatkotutkinto, opinnäytetyö	Syksy 2010- Syksy 2011
	Perhevalmennuksen isäryhmätoiminta, 6 krt tapaamisia ensimmäistä lastaan odottaville isille. Toiminnallinen kehittämisprosessi. Mukana MLL.	Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu Ylivieskan yksikkö, sosiaalialan koulutusohjelma, amk:n perustutkinto(2 opiskelijaa)	Syksy 2010- kevät 2011
Selänne	Lapsen osallisuuden vahvistaminen päiväkodissa (Pyhäjärvi). Toiminnallinen kehittämisprosessi.	Oamk/sote, sosiaali- ja terveysalan amk:n jatkotutkinto	Kevät 2010- Kevät 2011
	Toimijoiden kokemuksia varhaisen tuen perheleiritoiminnasta ja sen mallinnuksesta osaksi varhaisen tuen moniammatillista ja monitoimijaista toimintamallia. Yhteistyössä ovat mukana lastensuojelun perhetyö, neuvola, päivähoido, seurakunta, MLL ja Martta-järjestö.	Oamk/sote, sosiaalialan koulutusohjelma, amk:n perustutkinto	Syksy 2010- Syksy 2011
Koillismaa	Kasvatuskumppanuuskoulutuksen merkitys päiväkotityössä (Kuusamo). Kyselytutkimus.	Oamk/sote, sosiaalialan koulutusohjelma, amk:n perustutkinto	Kevät 2010- Syksy 2010
	Vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta Kuusamon päivähoitossa. Laadullinen tapaustutkimus.	Oamk/sote, sosiaalialan koulutusohjelma, amk:n perustutkinto	Kevät 2010- Kevät 2011
	Asiakkaan osallisuuden vahvistaminen lapsiperhepalveluissa (päivähoito) -vanhempien näkökulma.	Oamk/sote, sosiaalialan koulutusohjelma, amk:n perustutkinto	Kevät 2010- Kevät 2011

Liite 6. Selvitys koulutus- ja asiantuntijapalveluiden käytöstä Koillismaaa

Nimi	Sisältö	Tunnit	Kustannukset	Aika, paikka ja osallistujat
Anja Niemi (kouluttajapari kehitt.koord. Anu Määttä , joka toimii kouluttajana osana perustyötään)	Kasvatuskumppanuuskoulu-tus: peruskoulutus ja työmenetelmäohjaus (Kuusamo)	24 kevät 17,5 syksy	640,92/ kevään tunnit (Ei vielä laskutettu)	10.-11.5.2010 Kuusamo KK- peruskoulutus/ryhmä5 (12osall.) Työmenetelmäohj./ ryhmät 3 ja 4 (12+10osall.) 31.8.2010, 17.-18.9.2010 Kuusamo KK- peruskoulutus/ ryhmä6 (12osall./perhepäivähoito)
Sirpa Kinnunen	Kasvatuskumppanuuskoulu-tus: peruskoulutus (Taivalkoski)	28	(Ei vielä laskutettu)	24.8.2010, 3.-4.9.2010 ja 25.9.2010 Taivalkoski Päivähoidonohjaaja ja 9 ryhmäperhepäiväkotien työntekijää
Ulla Väisänen	Kasvatuskumppanuuskoulu-tus: peruskoulutus (Taivalkoski)	28	(Ei vielä laskutettu)	
Outi Mustonen	Kasvatuskumppanuuskoulu-tus: peruskoulutus (Posio)	20	(Ei vielä laskutettu)	14.9.2010, 17.-18.9.2010 Posio Päivähoidon vastaava ja 9 päiväkodin ja ryhmäperhepäiväkodin työntekijää
Raili Varanka	Kasvatuskumppanuuskoulutus: peruskoulutus (Posio)	20	(Ei vielä laskutettu)	
Ediva Oy / Sanna Parrila	Varhaiskasvatuksen pedagoginen johtaminen	4 pv.	2 600 € + alv	18.-19.5.2010 Oulu 5 Koillismaan päivähoiton esimiestä 18.-19.8.2010 Oulu Kehittämiskoordinaattori ja 5 Koillismaan päivähoiton esimiestä
Aini Ronkainen	Kasvatuskumppanuuskou- luttajakoulutus	6 pv.	Koillismaan osuus 4362,48e	27.5.2010 Oulu 2 Posiolta ja 2 Taivalkoskelta
Hilkka Honkanen	Moniammatillisen yhteistyön prosessikoulutus Luento ja työpajatyöskentely; Koillismaan ajankohtaisfoorumi	4 3	16.9.10 (Ei vielä laskutettu) 23.9.10 226,12e	Moniammatillisen yhteistyön prosessikoulutus 16.9.2010 Kuusamo Koillismaan kuntien lapsiperhepal- velujen toimijoita 25henk.
Arja Veijola	Moniammatillisen yhteistyön prosessikoulutus Luento ja työ; Koillismaan ajankohtaisfoorumi	4 3	16.9.10 (Ei vielä laskutettu) 23.9.10 226,12e	Koillismaan II ajankohtaisfoorumi 23.9.2010 Taivalkoski Koillismaan kuntien lapsiperhepal- velujen toimijoita 55henk.
Arja Hastrup	Laaja 4v. tarkastusmalli; konsultaatiosta sopiminen		Ei kustannuksia	17.6.2010 Oulu Kehittämiskoordinaattori ja neuvolan osastonhoitaja (Kuusamo)
Pohjoinen Varhaiskasvatus päivä 6.5.2010	Kaikille alueille yhteinen: alla luettelo palkkioista			6.5.2010 Oulu yhteensä 358 osallistujaa Pohjois-Suomesta
Elina Viljamaa	Työpajatyöskentelyä		124,40 € + sotu	
Teija Jokipii	Työpajatyöskentelyä		180 € + sotu	
Helena Malmivirta	Työpajatyöskentelyä		170 € + sotu	
Leena Poikela	Työpajatyöskentelyä		100 € + sotu	
Pia Leppänen- Keränen	Työpajatyöskentelyä		100 € + sotu	
Anu-Maarit Moilanen	Työpajatyöskentelyä		170 € + sotu	
Pohjois-Pohjan- maan liikunta ry.	Työpajatyöskentelyä		220 €	
ADHD-liitto	Työpajatyöskentelyä		180,80 €	

Liite 7. Selvitys koulutus- ja asiantuntijapalveluiden käytöstä Kallio-Selänteen alue

Nimi	Sisältö	Tunnit	Kustannukset	Aika, paikka ja osallistujat
Sari Suhonen ja Marjut Parhiala	Kasvatuskumppanuuskoulutus: peruskoulutus	48 48	Ei vielä laskutettu Ei vielä laskutettu	20.–21.5, 7.-8.6, 26.-27.8 Kalliosta 16 päivähoidon työntekijää (8 perhepäivähoitajaa ja 8 päiväkodin työntekijää)
Ulla-Maija Miettälä ja Katja Kosonen	Kasvatuskumppanuuskoulutus: peruskoulutus	16 16	333,12 + sotu 324,64 + sotu	27.–28.9. Kalliosta 14 työntekijää, (päiväkodista 8, ryhmäpph:sta 3 ja perhepäivähoitajia 3)
Kaija Leppälä ja Marjut Parhiala	Huoli Puheeksi koulutus	4,5 4,5	Ei vielä laskutettu 123,05 + sotu	Ryhmä 1: 13.9.(2,5 h), 20.10.2010 (2h) Pyhäjärvi, Selänteen lapsi- ja perhepalveluiden työntekijöille (27 henk.) Ryhmä 2: 6.10., 8.11.2010 Haapajärvi, Selänteen lapsi- ja perhepalveluiden työntekijöille (30 henk)
Ediva Oy / Sanna Parrila	Varhaiskasvatuksen pedagoginen johtaminen	4 pv.	2 600 € + alv	18.-19.5. Oulu, Kalliosta 5 pph:n esimiestä, Selänne 2 varhaiskasvatuksen ohjaajaa 18.-19.8. Oulu, Kalliosta 4 pph:n esimiestä, Selänneestä 2 varhaiskasvatuksen ohjaajaa
Marjatta Kekkonen	Kasvatuskumppanuuskouluttaja- koulutus	6 pv.	Kallio-Selänteen osuus 4362,48 €	27.5. Oulu, 2 Kalliosta ja 2 Selänneestä
Aini Ronkainen ja Taisto Lehtinen	Kasvatuskumppanuuskouluttaja- koulutus	2 pv.	800 € 800 €	16.–17.9. Seinäjoki, 2 Selänneestä
Hilkka Honkanen ja Arja Veijola	Moniammatillisen yhteistyön prosessikoulutus	8 8	666,64 € ja 363,02 € 666,64 ja 360,72 €	4.4.2010 Kallio, 17 henkilöä ja Selänneellä 14.4.2010 14 henkilöä. 1.9 Selänne 22 osallistujaa 22.9 Kallio 20 osallistujaa
Eeva-Liisa Kronqvist	Vasu-työskentelyn konsultaatio	4	270 €	16.8.2010 12.00–15.00 Haapajärvi, 7 Selänneestä, 4 Kalliosta, 1 MLL
Hannele Karikoski	Moniammatillisen yhteistyön konsultaatio	2	90 €	30.8.2010 14.00- 15.30 Oulusta ACP nettiyhteys Sieviin, Kallio/ Sievi Moniammatillinen tiimi 7 henkilöä
Paula Loukkola	Vasu-prosessin tuki Kallio-Selänne	5 pv ja proses- si 40 h	408 € (ei vielä laskutettu)	6.9., 23.9., 11.10., Kallio 9 henk. 6 päivähoidosta, 1 koulun esiopetuksesta, 1 MLL, 1 ev.lut.srk ja kehittämiskoordinaattori 7.9., 21.10., Selänne 6 henk. (5 päivähoitaja, 1 MLL ja kehittämiskoordinaattori)
Pohjoinen Varhaiskasvatus- päivä 6.5.2010	Ks. Liite 6.			6.5.2010 Oulu yhteensä 358 osallistujaa Pohjois-Suomesta